

دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
دانشکده پزشکی
گروه پزشکی اجتماعی و خانواده
طرح درس ترمی

عنوان درس: اصول خدمات سلامت مخاطبان: دانشجویان ترم اول پزشکی گروه 2- مقطع علوم پایه
تعداد واحد: 1/53 واحد نظری ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: دوشنبه ها- ساعت 12 تا 14
زمان ارائه درس: ساعت 8 لغایت 10 روزهای سه شنبه هر هفته نیمسال اول تحصیلی 98-97
مدرس: دکتر علی عزیزی متخصص پزشکی اجتماعی
درس پیش نیاز: ندارد

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با اصول اولیه و زیر بنایی سلامت

اهداف کلی جلسات: بر اساس رئوس مطالب سرفصل دروس (جهت هر جلسه یک هدف)

آشنایی دانشجویان با:

- 1- کلیات و تاریخچه سلامت عمومی در ایران و جهان
- 2- مفاهیم سلامت و بیماری و سطوح پیشگیری
- 3- نظام مراقبت های اولیه سلامت (1) PHC
- 4- نظام مراقبت های اولیه سلامت (2) PHC
- 5- آموزش و ارتقای سلامت
- 6- عوامل محیطی مرتبط با سلامت (هوا، آب، مواد زائد جامد و پسماندها، مواد غذایی)
- 7- عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت
- 8- سلامت و ایمنی محیط کار
- 9- اصول و کلیات ایمن سازی
- 10- اصول مدیریت خدمات سلامت
- 11- سازمان های محلی، ملی و فراملی مرتبط با سلامت
- 12- سیمای سلامت در جهان و ایران بر اساس شاخص ها
- 13- حقوق دریافت کنندگان خدمات سلامت

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

- 1- هدف کلی جلسه اول: آشنایی دانشجویان با کلیات، تعاریف و مفاهیم بهداشت عمومی
اهداف ویژه جلسه اول: در پایان دانشجویان قادر باشند
 - 1-1- مفهوم بهداشت عمومی را بیان کنند.
 - 1-2- وظایف و کاربردهای بهداشت عمومی را شرح دهند.
 - 1-3- بهداشت عمومی را از دیدگاه سازمان جهانی بهداشت تعریف نمایند.
 - 1-4- چشم انداز بهداشت عمومی از دیدگاه سازمان جهانی بهداشت را در هزاره سوم شرح دهند.
 - 1-5- دامنه فعالیت های بهداشت عمومی را بیان کنند.

2-هدف کلی جلسه دوم: آشنایی با مفاهیم سلامت و بیماری و سطوح پیشگیری

اهداف ویژه جلسه دوم: در پایان دانشجویان قادر باشند:

- 1-2- تعریف سلامت را از دیدگاه های مختلف بیان نمایند.
- 2-2- سلامت را از دیدگاه اکولوژیک بیان نمایند.
- 3-2- تعریف سازمان بهداشت جهانی را در خصوص سلامت بیان نمایند.
- 4-2- مفهوم آماری سلامت و موارد اشکال را توضیح دهند.
- 5-2- ابعاد چندگانه سلامت را بشناسد و برای آنها مثل های عینی ارائه دهند.
- 6-2- مفهوم بیماری، طیف و سیر طبیعی بیماری را شرح دهند.
- 7-2- پدیده کوه یخ بیماری را تعریف نمایند.
- 8-2- مدل های مختلف اکولوژیک نحوه ایجاد بیماری را ترسیم نمایند.
- 9-2- مفهوم عوامل خطر را توضیح و برای چند بیماری شایع تعدادی از عوامل خطر را بیان نمایند.
- 10-2- مرحله آمادگی برای ابتلاء به یک بیماری را توضیح و عوامل موثر بر آن را شرح دهند.
- 11-2- اصطلاحات مرحله ناتوانی بیماری ها تعریف نمایند.
- 12-2- مفاهیم پیشگیری و انواع مداخله را توضیح دهند.
- 13-2- انواع پیشگیری ها (ابتدایی - اولیه - ثانویه - ثالثیه) را تعریف و مصادیق عینی آن را شرح دهند.

3-هدف کلی جلسه سوم: آشنایی دانشجویان با نظام مراقبت های اولیه سلامت (1) PHC

اهداف ویژه جلسه سوم: در پایان دانشجویان قادر باشند

- 1-3- بهداشت برای همه (HFA) را تعریف نمایند.
- 2-3- اصول و زیربنای سیاست بهداشت برای همه (HFA) را تشریح نمایند.
- 3-3- اصولی که به منظور تامین مراقبت های بهداشتی اولیه (HFA) باید مورد توجه باشد را تحلیل نمایند.
- 4-3- مداخلات ارتقایی، پیشگیری، درمانی و بازتوانی برای یک مشکل مربوط به سلامتی را طراحی کنند.
- 5-3- شاخص های جهانی 12 گانه ارزشیابی بهداشت برای همه را توضیح دهند.
- 6-3- اهداف و استراتژیهای بهداشت برای همه در قرن 21 را توضیح دهند.
- 7-3- اصول اولیه PHC را تعریف و تشریح نمایند.
- 8-3- اجزاء و محتوای PHC را بیان نمایند.
- 9-3- سطوح مراقبت ای بهداشتی را بیان و برای آنها مثال هایی ارائه نمایند.

4-هدف کلی جلسه چهارم: آشنایی دانشجویان با نظام مراقبت های اولیه سلامت (2) PHC

اهداف ویژه جلسه چهارم: در پایان دانشجویان قادر باشند

- 1-4- سطوح مختلف ارائه خدمت در شبکه بهداشتی درمانی کشور را تشریح نمایند.
- 2-4- شرح وظایف مختلف ارائه خدمت در شبکه بهداشتی درمانی کشور را توضیح دهند.
- 3-4- ضوابط گسترش واحدهای بهداشتی کشور را شرح دهند.
- 4-4- سطح بندی و ادغام خدمات و ارائه خدمت از طریق نظام ارجاع را توضیح دهند.
- 5-4- خصوصیات نظام ارائه خدمات بهداشتی کشور در زمینه مراقبت های بهداشتی اولیه را توضیح دهند.
- 6-4- مشخصات و شرح وظایف خانه های بهداشت مراکز بهداشتی درمانی روستائی را تشریح نمایند.
- 7-4- مشخصات و شرح وظایف مراکز بهداشتی درمانی شهری و پایگاه های بهداشتی را توضیح دهند.

5-هدف کلی جلسه پنجم: آشنایی دانشجویان با آموزش و ارتقای سلامت

اهداف ویژه جلسه پنجم: در پایان دانشجویان قادر باشند

- 5-1- انقلاب اول و دوم در بهداشت عمومی را شرح دهند.
- 5-2- اهمیت نقش برنامه های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در انقلاب دوم را بیان کنند.
- 5-3- آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را تعریف کنند.
- 5-4- دلایل استفاده از نظریه ها و الگوها در مداخلات بهداشتی را فهرست کنند.
- 5-5- نظریه و الگو را تعریف کنند.
- 5-6- مهمترین الگوهای برنامه ریزی در آموزش بهداشت را توضیح دهند.
- 5-7- مهمترین نظریه ها و الگوهای تغییر رفتار را شرح دهند.
- 6-هدف کلی جلسه ششم: آشنایی دانشجویان با عوامل محیطی مرتبط با سلامت (آب، مواد زائد جامد و پسماندها)
- اهداف ویژه جلسه ششم: در پایان دانشجویان قادر باشند
- 6-1- اهمیت آب آشامیدنی سالم را توضیح دهند.
- 6-2- بیماری های منتقله از طریق آب را لیست نمایند.
- 6-3- استانداردهای کیفیت میکروبی آب را تعریف نمایند.
- 6-4- گروههای مختلف بیماریها که آب در انتقال آن نقش دارد را نام ببرند.
- 6-5- روش های بهیازی آی آشامیدنی را توضیح دهند.
- 6-6- انواع زباله های شهری، صنعتی، بیمارستانی را بیان کنند.
- 6-7- خطرات و زیان های ناشی از عدم کنترل زباله های شهری، صنعتی و روستایی را تشریح نمایند.
- 6-8- روش های دفع زباله ها را توضیح دهند.
- 7-هدف کلی جلسه هفتم: آشنایی دانشجویان با عوامل محیطی مرتبط با سلامت (هوا، مواد غذایی)
- اهداف ویژه جلسه هفتم: در پایان دانشجویان قادر باشند:
- 7-1- آلودگی هوا را تعریف کنند.
- 7-2- اهمیت آلودگی هوا را شرح دهند.
- 7-3- منابع آلودگی هوا و سهم آنها در تولید آلاینده ها را تشریح نمایند.
- 7-4- تقسیم بندی آلاینده های هوا (از نظر منشاء) (اولیه - ثانویه) را تشریح نمایند.
- 7-5- تقسیم بندی آلاینده های هوا از نظر اثرات فیزیولوژیکی (خفه کننده ها، تحریک کننده ها، سموم سیستمیک، ترکیبات مخدر و بیهوش کننده، مواد سرطان زا) را تشریح نمایند.
- 7-6- بیماری های مهم ناشی از آلودگی هوا در انسان را بیان نمایند.
- 7-7- عوامل آلودگی مواد غذایی را بشناسند و نقش و اهمیت هر یک از آن ها را توضیح دهند.
- 7-8- راهکارهای عملی پیشگیری از آلودگی های ثانویه مواد غذایی را بیان کند.
- 7-9- مهمترین باکتری ها و ویروس های عامل مسمومیت های غذایی را نام ببرند.
- 8-هدف کلی جلسه هشتم: آشنایی دانشجویان با عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت
- 8-1- تاریخچه عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت را توضیح دهند.
- 8-2- مفاهیم عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت را بیان نمایند.
- 8-3- ارتباط عوامل اجتماعی و پیامد های سلامت را تشریح نمایند.
- 9-هدف کلی جلسه نهم: آشنایی دانشجویان با سلامت و ایمنی محیط کار (تاریخچه، تعاریف، اصول و دامنه)
- اهداف ویژه جلسه نهم: در پایان دانشجویان قادر باشند:

- 9-1- بهداشت حرفه ای را تعریف نمایند.
- 9-2- علل بوجود آمدن علم بهداشت حرفه ای و اهمیت آن را توضیح دهند.
- 9-3- مشاغل و صناعی که شروع کننده و اجرا کننده علم بهداشت حرفه ای بودند را نام ببرند.
- 9-4- افرادی که در تاریخ شروع کننده و طراح این علم بوده اند را نام ببرند.
- 9-5- زمان و جایگاه علم بهداشت حرفه ای در ایران را توضیح دهند.
- 9-6- تعاریف بهداشت حرفه ای از دیدگاه سازمان جهانی بهداشت و سازمان بین المللی کار را توضیح دهند.
- 9-7- اصول بهداشت حرفه ای را شرح دهند.
- 9-8- اهداف بهداشت حرفه ای و راه های دستیابی به آن را بیان نمایند.
- 9-9- سیاست های بهداشتی مرتبط با بهداشت حرفه ای در ایران را شرح دهند.
- 9-10- شرایط بهداشت حرفه ای و توسعه پایدار را درک کنند.
- 9-11- مثالهایی از راه های دستیابی به اهداف بهداشت حرفه ای بیان نمایند.
- 10-هدف کلی جلسه دهم: آشنایی دانشجویان با اصول و کلیات ایمن سازی اهداف ویژه جلسه دهم: در پایان دانشجویان قادر باشند**
- 10-1- اصطلاحات و تعاریف مرتبط با واکسیناسیون را توضیح دهند.
- 10-2- اساس ایمونولوژیک واکسن ها را شرح دهند.
- 10-3- عوامل تعیین کننده ایمنی در واکسیناسیون را بیان نمایند.
- 10-4- انواع ایمنی در انسان را توضیح دهند.
- 10-5- واکسن های موجود را فهرست نمایند.
- 10-6- موارد منع واکسیناسیون را توضیح دهند.
- 10-7- برنامه ایمن سازی را در کودکان بیان نمایند
- 10-8- برنامه ایمن سازی را در زنان باردار بیان نمایند.
- 10-9- نحوی تلقیح واکسن های مختلف را بیان نمایند
- 10-10- موارد ویژه مصرف واکسن ها را بیان نمایند
- 10-11- نحوی نگهداری واکسن ها در یخچال شرح دهند.
- 10-12- مشکلات موجود در نگهداری صحیح واکسن را بیان نمایند
- 11-هدف کلی جلسه یازدهم: آشنایی دانشجویان با اصول مدیریت خدمات سلامت اهداف ویژه جلسه یازدهم: در پایان دانشجویان قادر باشند:**
- 11-1- مدیریت و برنامه ریزی در بهداشت و درمان را تعریف کنند.
- 11-2- اهداف یک برنامه ریزی دقیق بهداشتی را توضیح دهند.
- 11-3- اصول مدیریت را توضیح دهند.
- 11-4- روش ها و فنون مدیریت را شرح دهند.
- 11-5- تفاوت بین ارزیابی و ارزشیابی در بهداشت و درمان را شرح دهند.
- 11-6- مراحل برنامه ریزی را شرح دهند.
- 11-7- مشخصات یک برنامه جامع بهداشتی را فهرست نمایند.
- 11-8- تعریف "مشکل" در بهداشت و درمان را بیان کنند.
- 11-9- روش های شناخت مشکلات بهداشتی درمانی را در یک جمعیت مشخص را توضیح دهند.
- 12-هدف کلی جلسه دوازدهم: آشنایی دانشجویان با سازمان های محلی، ملی و فراملی مرتبط با سلامت**

اهداف ویژه جلسه دوازدهم: در پایان دانشجو یان قادر باشند:

- 1-12- مهمترین سازمانهای بین المللی بهداشتی در سطح جهانی را فهرست نمایند.
- 2-12- اهمیت و ضرورت وجود سازمانهای بین المللی بهداشت را بیان نمایند.
- 3-12- مهمترین و ظایف هر یک از سازمانهای بین المللی بهداشتی را توضیح دهند.
- 4-12- مناطق شش گانه سازمان جهانی بهداشت را نام ببرند.
- 5-12- نظام های عرضه خدمات بهداشتی و درمانی جهان را شرح دهند
- 6-12- خصوصیات عمده نظام های بهداشتی و درمانی در کشورهای مختلف را توضیح دهند.
- 7-12- اصول اقدامات بهداشت بین الملل را بیان نمایند.
- 8-12- حیطه فعالیت سازمان ها و صندوق هایی که مستقیماً در توسعه سلامت نقش دارند را توضیح دهند.
- 9-12- حیطه فعالیت سازمان ها و برنامه هایی که به طور غیر مستقیم با سلامت در ارتباط می باشند را شرح دهند.

هدف کلی جلسه سیزدهم: سیمای سلامت در جهان و ایران بر اساس شاخص ها

اهداف ویژه جلسه سیزدهم: در پایان دانشجو یان قادر باشند:

- 1-13- وضعیت دسترسی به خدمات بهداشتی درمانی را در جهان و ایران مقایسه نمایند.
- 2-13- وضعیت بهداشتی کشور ها را با توجه به شاخص های آن تفسیر نمایند.
- 3-13- وضعیت بیماری های واگیر دار را در کشور و جهان توصیف نماید.
- 4-13- وضعیت امنیت غذا و تغذیه را در کشور و جهان شرح دهد.
- 5-13- وضعیت منابع مالی صرف شده در نظام سلامت در سطح ملی و بین المللی را تفسیر نماید.

هدف کلی جلسه چهاردهم: حقوق دریافت کنندگان خدمات سلامت

اهداف ویژه جلسه چهاردهم: در پایان دانشجو یان قادر باشند:

- 1-14- ارائه خدمات مطلوب سلامت به بیمار را توضیح دهد.
- 2-14- نحوه مطلوب ارائه اطلاعات به بیمار را بیان نماید.
- 3-14- اصل حق انتخاب و تصمیم گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- 4-14- باید ارائه خدمات سلامت مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار(حق خلوت) و رعایت اصل رازداری را توضیح دهد.
- 5-14- اصل دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات بیمار را توضیح دهد.

منابع:

- 1- جلد اول چاپ سوم (1392) کتاب جامع بهداشت عمومی .تالیف دکتر حسین حاتمی و همکاران. (فصل های منطبق با سر فصل درس بهداشت عمومی 1)
- 2- آخرین چاپ کتابچه برنامه واکسیناسیون کشوری ایران.
- 3- جلد دوم و سوم درسمنامه پزشکی اجتماعی و طب پیشگیری (J . A Park) - ترجمه دکتر حسین شجاعی تهرانی- چاپ چهارم (1391) (فصل های منطبق با سر فصل درس بهداشت عمومی 1)
- 4- دستورالعمل های وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی درمورد مراقبت های بهداشتی اولیه

روش تدریس:

روش تدریس بصورت سخنرانی و با استفاده از اسلاید و وایت بورد، توام با طرح سوال می باشد. به منظور ایجاد

مشارکت دانشجو یان در امریادگیری در خلال سخنرانی از شیوه پرسش و پاسخ و بحث استفاده می شود.

وسایل آموزشی:

کلاس مناسب با امکانات دیداری - شنیداری (کامپیوتر، ویدئو پروژکتور، وایت بورد یا تخته هوشمند)

سنجش و ارزشیابی

آزمون	روش	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	تاریخ	ساعت
کوئیز	حداقل 2 بار از هر دانشجو در طول ترم پرسش شفاهی خواهد شد (در ابتدای هر جلسه از تعدادی از دانشجویان از جلسه قبل)	10٪	////////	////////
آزمون میان ترم	کتبی: MCQ و تشریحی	45٪	97/8/27	12-13
آزمون پایان ترم	کتبی: MCQ و تشریحی	45٪	طبق اعلام آموزش دانشکده	
حضور فعال در کلاس	یک غیبت مجاز می باشد، غیبت دوم 0/25 و غیبت سوم 0/5 نمره کم می شود (مگر با ارائه مدرک قابل قبول) و بیش از 3 غیبت طبق مقررات آموزش برخورد می گردد.			

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو یان:

رعایت بند الف ماده 3 رفتار حرفه ای دانشجو یان دانشکده ها و دانشگاههای علوم پزشکی کشور به شرح ذیل:

ماده 3- رفتار حرفه ای

الف - الزامات کلی دانشجو یان در محیط های آموزشی پژوهشی:

3-1 - دانشجو یان باید از ایجاد هرگونه اخلال به هنگام تدریس خودداری نمایند؛ مصادیق اخلال در هنگام تدریس مانند:

3-1-1) ورود به کلاس بعد از مدرس

3-1-2) خوردن و آشامیدن

3-1-3) بلند صحبت کردن، خندیدن و ایجاد سر و صدا

3-1-4) استفاده از تلفن همراه و سایر وسایل صوتی و تصویری

نام و امضای مدرس: نام و امضای مدیر گروه: نام و امضای مسئول EDO دانشکده:

تاریخ تحویل: تاریخ ارسال: تاریخ ارسال:

جدول زمانبندی درس اصول خدمات سلامت (گروه 2) - 1/53 واحد - نیمسال اول تحصیلی 97-96

روز و ساعت جلسه : سه شنبه 8 تا 10

مدرس	موضوع	تاریخ	جلسه
دکتر عزیزی	کلیات و تاریخچه سلامت عمومی در ایران و جهان	97/7/3	1
دکتر عزیزی	مفاهیم سلامت و بیماری و سطوح پیشگیری	97/7/11	2
دکتر عزیزی	نظام مراقبت های اولیه سلامت (1) PHC	97/7/17	3
دکتر عزیزی	نظام مراقبت های اولیه سلامت (2) PHC	97/7/24	4
دکتر عزیزی	آموزش و ارتقای سلامت	97/8/1	5
دکتر عزیزی	عوامل محیطی مرتبط با سلامت (آب، مواد زائد جامد و پسماندها)	97/8/8	6
دکتر عزیزی	عوامل محیطی مرتبط با سلامت (هوا، مواد غذایی)	97/8/15	7
دکتر عزیزی	عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت	97/8/22	8
دکتر عزیزی	سلامت و ایمنی محیط کار	97/8/29	9
دکتر عزیزی	اصول و کلیات ایمن سازی	97/9/6	10
دکتر عزیزی	اصول مدیریت خدمات سلامت	97/9/13	11
دکتر عزیزی	سیمای سلامت در جهان و ایران بر اساس شاخص ها	97/9/20	12
دکتر عزیزی	حقوق دریافت کنندگان خدمات سلامت	97/9/27	13